

המזבח (עומד למטה ברחבת הכניסה לתל)

כפי שכבר הזכרנו נמצא המזבח המפורק בבית המחסנים. אבניו שימשו לבניית חלק מהקירות. באבני המשטח העליון שלו נמצאו סימני שרפה ברורים המעידים שהמזבח אכן שימש להעלאת קרבנות. החופרים אספו את חלקיו ובנו אותו מחדש במקום זה.

"וְהָיָה בְּשָׁנַת שְׁלֹשׁ לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלֶּה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מֶלֶךְ חֲזַקְיָה בֶן־אֶחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה... הוּא הִסִּיר אֶת־הַבָּמֹת וְשָׁבַר אֶת־הַמִּצֵּבֹת וְכָרַת
אֶת־הָאֲשֵׁרָה..."

מלכים ב' י"ח

זהו שיחזור של מזבח הקרניים, ששרידיו נחשפו בחפירות בתל. אבני המזבח נמצאו בשימוש משני בתוך קירות מבנים. המזבח המקורי פורק, ככל הנראה, בימיו של חזקיהו מלך יהודה, עם ביטול הפולחן בערי השדה וריכוזו במקדש בירושלים.

אנו למדים מהמקרא כי מזבח הוא במה המשמשת להקרבת קרבנות ולהקטרת קטורת בטקסי פולחן דתי. מזבח נזכר לראשונה בפרשת נח. כשיצא נח מהתיבה "וַיִּבֶן גֹּחַל מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ:" (בראשית ח', 20). המזבח החשוב ביותר היה המזבח שבחצר המקדש בירושלים. המזבח שלפנינו הוא מזבח קרניים – זהו מזבח מהודר הבנוי מאבני גזית באיכות גבוהה ולו קרן בכל אחת מהפינות. צורה זו של מזבח נזכרת פעמים אחדות במקרא. אנו יודעים שאחיזה בקרנות המזבח העניקה הגנה לאדם שאחז בהם. כך למשל אדניהו שהתניימר למלך במקום שלמה אחז בקרנות המזבח כאשר פחד משלמה (מלכים א' 51). יואב אשר תמך באדוניהו וחשש שיפגעו בו נס "אֶל־אֶהָל ה' וַיִּחַזַּק בְּקַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ:" (מלכים א' ב', 28).

פעם אחת מוזכר בתנ"ך מזבח בהקשר של באר שבע כאשר יצחק בונה במקום מזבח (בראשית כ"ו, 25). אין זה המזבח שלפנינו המיוחס לתקופת המלכים. הקמת מזבח מחוץ למקדש בירושלים נחשבה עבודה זרה. הנביא עמוס מנבא בזעם "כִּי בְּיוֹם פְּקֻדֵי פְּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עָלְיוּ וּפְקֻדָּתַי עַל מִזְבְּחוֹת בַּיִת אֵל וְנִגְדְעוּ קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְנִפְּלוּ לְאָרֶץ:" (עמוס ג', 14). אולם ידוע שמקדשים יהודיים שכללו מזבח הוקמו מחוץ לירושלים, בידי מלכים שלא עשו את הישר בעיני ה' כמו רחבעם, אביה, יהורם, אחזיה, עתליה או אחז.

סביר שפירוק המזבח נעשה על ידי אחד המלכים אשר עשו את הישר בעיני ה'. אנו יודעים על המלך חזקיהו שעשה לביטול עבודת האלילים בממלכתו ואסר על הקרבת קרבנות מחוץ למקדש בירושלים (מלאכים ב י"ח, 22). יש להניח כי במסגרת פעולה זו סולקו סימני העבודה הזרה גם בבאר שבע. אחת ההשערות שהעלו החוקרים היא שבמקום שבו נמצא בית המרתפים עמד המקדש ובו המזבח. מקדש זה נהרס ונעקר מהיסוד. הבית שנבנה במקומו הכיל מרתפים מכיוון שבעת "עקירת המקדש מהיסוד" נוצר בור שנוצל לבניית המרתפים.

מזבח הקרניים